

Täysistunto

Torstai 12.3.2020 klo 16.02—18.26

4. Ajankohtaiskeskustelu pohjoismaisista rajaesteistä

Keskustelualoite KA 3/2020 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu pohjoismaisista rajaesteistä. Ajankohtaiskeskustelun avaa Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Erkki Tuomioja 5 minuutin puheella. Seuraavat puheenvuorot käyttävät Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist, myös 5 minuuttia, kuntaministeri Sirpa Paatero, edelleen 5 minuuttia, ja Pohjoismaiden neuvoston rajaestetyöryhmän puheenjohtaja, edustaja Lulu Ranne, edelleen 5 minuuttia. Tämän jälkeen puhemies myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa 1,5 tuntia.

Keskustelu

17.13 Erkki Tuomioja sd: Herra puhemies! Aloitan lainauksella: ”Asun Suomessa ja työskentelen ruotsalaisella aluksella. Maksan sosiaaliturvaksuni verona Ruotsiin. Ruotsalainen työnantajani maksaa eläkemaksuni, joten eläketurvani on myös Ruotsissa. Ongelma minulla sekä kaikilla muilla samanlaisessa tilanteessa olevilla on, että emme pääse omiin tietoihimme ruotsalaisissa virastoissa käsiksi. Suomessa asuvana minun on mahdollonta saada itselleni ruotsalaista e-legitimationia, mobiilitunnistautumista tai pankin kautta tehtävää tunnistautumista. Kaikkiin sähköisiin tunnistautumisvälineisiin vaaditaan ruotsalainen henkilöllisyystodistus, jota en voi saada, koska en asu Ruotsissa. Tästä johtuen en voi asioida ruotsalaisen veroviraston, Kelan tai eläkeviranomaisen kanssa.”

Tämä kansalaisen viesti kertoo hyvin konkreettisella tavalla rajaesteistä. Raja-alueilla tai muissa Pohjoismaissa asuu suuri määrä ihmisiä, jotka kohtaavat rajaesteitä, kun asuvat, tekevät töitä tai opiskelevat, harjoittavat yritystoimintaa tai viettävät eläkepäiviä toisessa Pohjoismaassa.

Olemme kaikki kansanedustajat saaneet lukuisia yhteydenottoja ihmisiltä, jotka ovat kokeneet tämänkaltaisia käytännön ongelmia muuttaessaan rajojen yli toiseen Pohjoismaahan. Tällaiset jokapäiväiset ongelmat voivat liittyä verotukseen, sosiaalietuuksiin, sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen, työelämän rajoituksiin, ammattipätevyyksien vastavuoroiseen tunnistamiseen ja niin edelleen. Lista on pitkä, koska on olemassa monia esteitä, jotka hankaloittavat vapaata liikkuvuutta Pohjoismaiden välillä.

Työ tällaisten esteiden poistamiseksi ei toki tarkoita lainsäädännön täydellistä harmonisointia. Me voimme arvojemme ja tarpeittemme mukaan ylläpitää ja kehittää omaa lain-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

säädäntöömme joskus erilaisin painotuksin ilman, että se kuitenkaan luo ihmisen arkea ja liikkuvuutta haittaavia esteitä.

Herra puhemies! Kaikkien vastuulla, niin parlamenttien kuin hallitusten, on poistaa näitä pohjoismaisia rajaesteitä ja siten helpottaa ihmisten liikkuvuutta pohjoisessa. Vapaa liikkuvuus Pohjolassa, yhteiset työmarkkinat sekä mahdollisuus opiskella ja asua kaikissa Pohjoismaissa ovat etuja, jotka on saavutettu pitkäjänteisen työn tuloksena ja joita pitää vaalia tulevaisuudessakin. Pohjoismaiden välinen liikkuvuus edistää myös kasvua ja työllisyyttä. Rajaesteiden poistaminen on pitkään ollut Pohjoismaiden neuvoston asialistalla, ja sen eteen tehdään paljon työtä.

Suomen PN-valtuuskunta pitää asiaa esillä pysyvästi, muun muassa kutsumalla jokaiseen kokoukseen yhden ministerin, jonka kanssa käydään vuoropuhelua aiheesta. Lisäksi Suomen valtuuskunnan aloitteesta lähetettiin hallitukselle neuvoston suositus tehokkaasta pohjoismaisesta rajaestetyöstä. Tämä työ edellyttää selvää poliittista tahtoa niin hallitukselta kuin meiltä kansanedustajilta. Miten varmistetaan, että EU-direktiivejä implementoidaan samalla tavalla kaikissa Pohjoismaissa niin, etteivät erot muodosta pohjoismaisia rajaesteitä? Esimerkiksi lakiehdotusten valmistelun yhteydessä olisi tärkeä selvittää ehdotuksen seurauksia Pohjoismaiden sisällä muuttaville. Nyt uudistettaessa lainsäätäjän opasta tulisi huomioida pohjoismaiset rajaesteet, kuten entinen pääministeri Sipilä lupasi. Tullee luoda painetta hallituksia kohtaan rajaesteiden poistamiseksi ja pitää kysymyksiä agendalla. Ja odotankin mielenkiinnolla, miten ministerit Blomqvist, Paatero ja muut selvittävät, millä tavoin he toteuttavat omalla hallinnonalallaan Pohjoismaiden pääministereiden tavoitetta tehdä Pohjoismaista maailman integroiduin alue.

Haluamme helpottaa kansalaisten arkea, mutta miten autetaan ruotsalaisella aluksella työskentelevää kansalaista, jotta hän pääsisi omiin tietoihin ruotsalaisissa virastoissa? Ja miten autetaan lukuisia muita ihmisiä, jotka kamppailevat rajaesteiden kanssa? Digitaalinen asiointi on yksi tärkeimpiä priorisoituja rajaestetyökohteita tänä vuonna. Kun mahdollistetaan kansallisen sähköisen henkilötunnuksen käyttö kaikissa Pohjoismaissa, on tällä suuri merkitys sekä ihmisille että elinkeinoelämälle, ja siitä voisi tulla uusi pohjoismaisen yhteistyön virstanpylväs, yhtä tärkeä kuin passiunioni aikanaan.

Haluan esittää kiitokset puhemiehelle Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta erityisesti tästä kansalaisille tärkeästä keskustelusta täysistunnossa tänään. Odotan ja toivon, että tästä tehdään perinne ja pidetään vuosittain vastaavat istuntokeskustelut, joissa käymme läpi edistystä tai sen puutetta. — Kiitoksia.

17.19 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa herra puhemies! Syykuussa 1951 kokoontui Göteborgissa pohjoismainen vapaan liikkuvuuden parlamentaarinen komitea tähtäimenään sujuvampi kanssakäyminen Pohjoismaiden välillä. Työ oli määrätietoista. Alle vuotta myöhemmin, vuonna 52, kansalaiset saivat oikeuden oleskella toisessa Pohjoismaassa ilman passia tai eri lupaa, ja ennen kuin komitea päätti työnsä 56, oli myös sovittu yhteisistä työmarkkinoista ja sosiaalietuuksista sekä helpotuksista tullauksessa. Tämä riipeys voi kannustaa meitä yhä tänään.

Herr talman! Under de senaste 25 åren har EU hjälpt oss att avlägsna gränshinder också i Norden. I dag kan våra företag se Norden som sin hemmamarknad. Ändå löser EU inte allt. En del problem kvarstår för dem som bor i ett land och vill verka i ett annat. Olika tolkningar av EU-direktiv kan också skapa problem.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Norden vill vara världens mest integrerade region. Regeringen ska enligt det program vi har underlätta rörligheten mellan de nordiska länderna och verka aktivt för att avveckla och förebygga gränshinder. Målen finns nu i den vision för nordiskt samarbete som antagits som också gäller fram till 2030 och som statsministrarna alltså godkände i augusti i fjol. Vi tar alltså utmaningen på allvar.

Arvoisa puhemies! Rajaesteet määritellään laajasti. Kyse ei niinkään ole rajoista vaan kansalaisten ja yritysten sujuvammasta arjesta. On väärin, että henkilö, jolla on pysyvä jänssija kahdessa Pohjoismaassa, joutuu kohtuuttomaan asemaan, kun hän haluaa tehdä työtä, opiskella tai perustaa perhettä tai kun hänen täytyy turvautua sosiaaliseen turvaverkkoon.

Herr talman! Jag ska ge ett exempel: När någon från finska Torneå får jobb i Haparanda måste arbetsgivaren innehålla skatt. För att få ett svenskt skattekort eller lönekonto behövs ett signum för utlänningar som inte bor i Sverige. Väntetiden är 2—3 månader. Under tiden kan man inte få ut sin lön, utan skatt innehålls i båda länderna med hög procentsats. En sommarjobbare får alltså ut sin lön först i efterhand.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden ministerineuvostossa toimii rajaesteneuvosto. Se on hiljakkoin päättänyt panostaa laajakantoisten rajaesteiden poistamiseen ja poliittisempaan vaikuttamiseen. Neuvosto priorisoi nyt neljää rajaestettä. Nämä ovat erilaiset rakennusmääräykset, ammattipätevyysvaatimusten tunnustaminen, tv-palveluiden rajoittaminen palveluja tarjoavaan maahan ja digitaalinen asiointi toisen Pohjoismaan viranomaisen kanssa.

Digitaalisen asioinnin rajaesteet ovat valitettavasti kasvussa. Henkilöllä voi olla tarvetta hoitaa asioitaan naapurimaassa, mutta hän ei kykene tunnistautumaan sen digitaalisiin palveluihin. Kuten tässä edustaja Tuomioja hyvin kansalaisviestin perusteella kertoi, niin haluan minäkin nostaa tämän asian esille, että meillä on nelisensataa Suomen asukasta, jotka työskentelevät ruotsalaisilla matkustajaläivoilla. Heidän työttömyys- ja eläkerahansa kertyvät Ruotsiin ja edellyttävät siellä asiointia, mutta laitosten ja viranomaisten sivustoille ei voi kirjautua suomalaisilla tunnuksilla ja ruotsalaisia tunnuksia ei voi saada. Tämä tietysti on todella iso ongelma.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ja Baltian maat aikovat mahdollistaa sähköisen tunnistamisen yli maarakojen. Onneksi on voitu siirtyä suoraan toimeen, koska EU tarjoaa tälle Pohjoismaiden ministerineuvoston e-ID-hankkeelle oikeusperustan. Jo tämän vuoden aikana muiden maiden tunnuksilla voi asioida suomalaisten viranomaisten sivuilla.

Haluan esittää hankkeesta kolme huomiota. Ensinnäkin Suomelta puuttuu edelleen turvallinen tunnistusväline, joka olisi käypä rajojemme ulkopuolella. Tämä asia tulee nyt hallitusohjelman mukaan ratkaista. Toisekseen e-ID-hanke ei ratkaise kaikkia rajaesteitä. Esimerkiksi ruotsalaisen pankkitilin saaminen edellyttää vakituista asuinpaikkaa ja henkilötunnusta Ruotsissa. Kolmanneksi Pohjoismaat tähtäävät pidemmälle kuin EU. Maiden väestörekisteröinti ja keskinäinen luottamus ovat sillä tasolla, että voisimme harjoittaa viranomaisten välistä sujuvampaa arkea tukevaa digitaalista tiedonvaihtoa e-ID:tä hyödyntäen. Juuri tämän edistämiseksi olen päättänyt ohjata rahoitusta Suomen johtamalle hankkeelle, joka liittyy ensi vuoden puheenjohtajuuteemme Pohjoismaiden ministerineuvostossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta osaltani, kuten tässä edustaja Tuomiojakin teki, kiittää tästä mahdollisuudesta käydä tätä tärkeää keskustelua täällä tänään. — Kiitos.

17.24 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa on vahva linjaus, että Pohjoismaat ovat Suomen luonnollisimpia yhteistyökumppaneita, ja se on tietysti luontevaa, sillä meillä on vahva yhteinen historia ja vahvat yhteiset arvot: demokratia, avoimuus, kansalaisten tarpeiden ympärille rakennettu hyvinvointiyhteiskunta ja hyvinvointivaltio. Me olemme tavoitteeksi laittaneet ei vähempää eikä enempää kuin maailman parhaiten integroidun alueen. Tätä tehdään niin, että meillä sekä yritysten että ihmisten, kansalaisten liikkuvuus olisi mahdollisimman helppoa ja rajaesteet tältä osin poistettu.

Digitalisaatio on yksi hyvä väline siihen, että tätä sähköistä asiointia voidaan tehdä maasta toiseen. Sen takia tämä on nostettu, niin kuin äsken kuultiin, priorisoinneissa ihan sinne ykköskategoriaan.

Meillä on Pohjoismaiden ministerineuvoston sisällä tällainen MR-DIGITAL, joka on siis tällä hetkellä tällainen neljäksi vuodeksi, ja nyt seuraavaksi neljäksi vuodeksi näillä näkymin, toimiva erillinen Pohjoismaiden neuvoston oma osa. Seuraavina vuosina liikkuvuuden integraation lisääminen maiden välillä ja yhteinen alue digitaalisille palveluille ovat meillä siellä tavoitteena. Samalla voidaan tietenkin edistää myöskin tiedon jakamista ja avoimen datan lisäämistä näiden maiden yhteistyönä.

Sitten toisena meillä on yksi yhteistyöhanke Pohjoismaiden ja Baltian välillä, jotta yhteen toimivien sähköisen tunnistautumisen ratkaisujen luomiseen saataisiin ei pelkästään Pohjoismaat vaan myöskin Baltian maat mukaan, jolloin meidän viranomaisasiointi helpottuisi näiden kaikkien maiden osalta. Digitaaliin palveluihin siirtyminen näiltä osin helpottaa esimerkiksi tulojen ilmoittamista verotustarkoituksiin, hakemista eri koulutusohjelmiin, lääkemääräysten antamista sähköisillä resepteillä, pankkipalveluiden käyttöä ja montaa muuta asiaa.

Tässä kohtaa on ilo kertoa, että tässä meillä hallitusohjelmassa oleva hanke, jossa luodaan suomalaisille oma digitaalinen identiteetti, on etenemässä hyvässä vauhdissa, jolloin kaikkille meille ollaan luomassa turvallinen, helppo ja jokaisen käytettävissä oleva sähköinen identiteetti, ja sille pohjalle on myöskin hyvä jatkaa tätä pohjoismaista yhteistyötä.

No, kun se, että meillä on tämä sähköinen tunnistautuminen, ei tietenkään vielä aina takaa sitä, miten tämä sitten käytännössä toteutuu ja ne palvelut siellä, niin meillä on rajat ylittävistä digitaalisista palveluista hanke, jossa sitten mennään sinne palvelutuotannon puolelle, jotta sitä oikeasti voidaan siellä käyttää, ja seuraavina vuosina kehitetäänkin sitten näitä valittuja palveluita.

Sitten Viron suuntaan meillä on X-Road, joka on siis tällainen yhteinen alusta meidän tiedonsiirron ratkaisuille. Eli meillä on jo olemassa tällainen turvallinen tiedonsiirron väline, jotta me voimme käydä neuvottelut maiden lisäämisestä tähän mukaan — muun muassa viime viikolla keskusteltiin Islannin kanssa vähän enemmän. Meillähan on jo ollut väestörekisteritietovaihtoja Pohjoismaiden kesken, ja nyt sitten myöskin Suomen ja Viron välille ollaan tämä ulottamassa. Myöskin lääkeresepti Viron kanssa on jo käytössä.

Toinen asia, mikä koskettaa osin muita perinteisempiä palveluita:

Sain juuri vastaanottaa Suomen ja Norjan rajaseutuyhteistyötä koskevan selvityksen, jossa oli käyty läpi, miten palvelut sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja muun muassa opetustoimen ja työvoiman liikkuvuuden osalta ja elinkeinotoiminnan vahvistami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

seksi toimivat aidosti Suomen ja Norjan välillä. Erityisesti saamenkielisten palveluiden osalta täällä on haasteita, ja siihen raporttiin on myöskin kirjattu toimenpidesuosituksia tästä eteenpäin. Siellä on tarvetta yhä edelleen kehittää palveluiden yhteensopivuutta ja viranomaisyhteistyötä. Vaikka meillä toisaalta on lait ja asetukset ja säädökset, niin joltain osin se käytännön toiminta, miten viranomaiset sitten toimivat, ei ole välttämättä tukenut sitä, että ne rajaesteet olisivat mahdollisimman pienet. Meillä tarvitaan ehkä jonkun verran myöskin siellä puolella lainsäädäntömuutoksia, esimerkiksi sote, joka on niin suuri, pitää huomioida tässä kohtaa, kun sote-uudistusta tehdään. Sitä käsiteltiin myöskin viime soten yhteydessä, että miten meillä nämä yhteiset palvelut siellä ihan pohjoisimmassa Suomessa menevät eteenpäin yhteistyönä.

Pohjoismainen rajayhteistyö ei voi olla, eikä myöskään Viroon päin, mikään yksi projekti eikä liittyä mihinkään yksittäisiin asioihin vaan on jatkuvaa työtä, ja me olemme siinä hyvänä esimerkkinä. Uskon ja toivon, että otamme suuria askeleita, jotta tämä ihmisten normaali liikkuminen näiden maiden kesken — vähintäänkin näiden palveluiden osalta, jotka liittyvät työhön, verotukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin — voidaan yhdessä hoitaa.

17.30 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Rajaesteneuvoston ja sen alaisen rajaestetyöryhmän työskä on sinänsä selkeä. Erilaisten rajaesteiden poistaminen pääsääntöisesti sekä hyödyttää Pohjoismaita että helpottaa niiden yritysten ja kansalaisten toimintaa ja elämistä Pohjoismaiden alueella. Monenkeskiset win-win-tilanteet eivät vaadi mitään erityisiä ideologioita taaksensa. Rajaesteiksi kirjatut asiat ovat todellakin heterogeeninen lista murheita laidasta laitaan. Voisi ajatella asioiden olevan aika hyvin, jos yksi tälle vuodelle priorisoiduista esteistä on julkisten tuottajien, kuten esimerkiksi Ylen, ohjelmasisältöjen näkyvyys muissa Pohjoismaissa. Hyödyt geoblokkauksen poistosta ovat lähinnä kulttuuriisia. Toisessa ääripäässä voi ajatella olevan digitalisaation lisäksi yhteisten rakentamismääräysten harmonisointi. Niiden yhtenäistäminen on monimutkainen ja pitkä prosessi, mutta siitä on kuitenkin odotettavissa suuria talous-, työllisyys- ja ympäristöetuja. Tässä on sauma todelliselle edistykselle esimerkiksi pohjoismaista puurakentamista, rakennusalan kotimaisuusastetta ja metsäteollisuutta ajatellen.

Arvoisa puhemies! Pääosalle kansalaisista yhteistyö näyttäytyy kuitenkin vapaana rajanylityksenä Pohjoismaiden välisillä rajoilla ilman passintarkastuksia. Vapaasta rajanylityksestä on tullut rajaesteyhteistyön kyseenalaistamaton dogma, josta ei saisi keskustella. Valtaosalla niin sanotuista rajaesteistä ei ole mitään tekemistä itse fyysisen rajan ylittämisen kanssa. Muiden rajaesteiden poistaminen ei siten ole mitenkään ristiriidassa sen kanssa, että tämän päivän turvallisuustilanne edellyttää rajatarkastusten palauttamista myös Pohjoismaiden välisille rajoille. Suomen ei pidä olla naiivi tässäkään asiassa. [Erkki Tuomioja: Onko tämä rajaestetyöryhmän näkemys?] Pohjoismaat ovat itsenäisiä valtioita omine kansallisine turvallisuusintresseineen. Esimerkiksi Ruotsin ulkoministeri Ann Linde toteaa 11. helmikuuta 2020 näin: ”Puolustuskomitea korostaa itsemääräämisoikeutemme ja Ruotsin etujen turvaamisen tärkeyttä. Tämä tarkoittaa kykyä käyttää kaikkia mahdollisia turvallisuuspoliittisia välineitä [Erkki Tuomiojan välihuuto] — poliittisia, diplomaattisia, taloudellisia ja sotilaallisia — yhtenäisesti.”

Arvoisa puhemies! Ruotsi otti rajatarkastukset käyttöön marraskuussa 2015 [Erkki Tuomioja: Tästäkö te rajaestetyöryhmässä puhutte vai?] Tanskan vastaisella rajalla hillitäkseen siirtolaisvyöryä. Vastaavasti Tanska otti osittaiset rajatarkastukset käyttöön Ruotsista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

tuleville marraskuussa 2019 padotakseen pääosin maahanmuuttotaukaisen rikollisuuden leviämistä Tanskaan. [Markus Mustajärvi: Millä mandaatilla nyt puhutaan? — Erkki Tuomioja: Tökeröä!] Nämä rajoitukset eivät ole havaittavasti heikentäneet pohjoismaista yhteistyötä ja muiden todellisten yrittämiseen ja asumiseen liittyvien rajaesteiden poistamista. [Heli Järvinen: Ne eivät ole myöskään rajaestetyöryhmän asialistalla!]

Maailman tapahtuvat viimeisten kuukausien, viikkojen ja erityisesti 48 tunnin aikana osoittavat, että myös Suomella täytyy olla sekä halu että kyky suojella suomalaisten turvallisuutta ja terveyttä. [Mikko Kärnä: Hyvän aika!] Tämä tarkoittaa paitsi rajatarkastusten välitöntä palauttamista myös tarpeellisen laajuisia maahantulorajoituksia koronapandemian leviämisen hidastamiseksi ja vaikutusten lieventämiseksi.

Niitä rajaesteitä, joita rajaestetyöryhmä on veloitettu poistamaan, poistamme aktiivisesti ja yhteistyössä. Rakentamismääräysten digitalisaatioon liittyvät ongelmat, kuten täällä salissa on jo todettu, ovat tärkeitä, ja niiden kanssa edetään, aivan niin kuin meitä on veloitettu. Kaikkien Pohjoismaiden tulee kuitenkin pystyä myös pitämään omasta turvallisuudestaan ja omien asukkaistensa terveydestä kiinni. [Heli Järvinen: Sillä ei ole mitään tekemistä tämän työryhmän kanssa!] — Kiitos.

17.34 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen pahoillani siitä, että edustaja Ranne väärinkäytti puheenvuoroaan, joka oli nimenomaan rajaestetyöryhmän edustajana viiden minuutin puheenvuoro, esitelläkseen perussuomalaisten maahanmuuttonäkemyksiä, jotka eivät tähän keskusteluun tai ainakaan tähän puheenvuoroon todellakaan kuuluneet.

Kiitän hallitusta näistä teidän esittämistänne näkemyksistä ja vastauksista ja toivotan teille kaikkea myötätuulta näiden toteuttamisessa, koska mitä tulee esimerkiksi digitaalisten esteiden poistamiseen, niin joka kerta kun otetaan jokin uusi digitaalinen järjestelmä käyttöön, me tiedämme minkälaisia uusia ongelmia se luo jo kotimaassakin — meillähän on jo omassa maassa vaikeuksia saada esimerkiksi terveydenhuollon järjestelmät digitaalisena keskustelemaan toistensa kanssa — joten toivon todellakin, että tässä päästäisiin sellaiseen tulokseen, että tämä vähitellen onnistuisi lopulta myös Pohjoismaiden kesken.

17.35 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulen sieltä rajalta Tornioista ja olen sitä rajaa ylittänyt viimeiset kymmenen vuotta maanantaista perjantaihin kaksi kertaa päivässä ja työskennellyt Försäkringskassanin kansainvälisessä yksikössä nimenomaan EU-asioiden kanssa, EU:n sosiaaliturva-asioiden, perhe-etuuksien yhteensovittamisen, kansainvälisen sairaanhoidon kanssa. Rajatyöntekijänä — eli olen asunut Suomen puolella, tehnyt töitä Ruotsin puolella — nämä rajaestekysymykset ovat hyvin tuttuja. Ennen kuin menen niihin, niin kommentoin hieman, lyhyesti vain, että tullin valvonta siinä rajalla ei ole meille mitenkään outoa, sitä on tehty niin kauan kunnes me menimme EU:hun ja solmimme Schengenin, eikä se millään tavalla haitannut liikennettä siellä eikä ihmisten asennoitumista — siinä pitäisi mieluummin puhua rajaturvallisuudesta eikä ehkä sekoittaa sitä rajaesteisiin.

Näistä rajaesteistä semmoinen huomio on, että nimenomaan EU-direktiivien tuomisessa, implementoinnissa siihen kansalliseen lainsäädäntöön on puutteita Pohjoismaiden välillä. Me teemme hiukan eri tavalla ja eri tulkintoja, ja ongelma on se, [Puhemies koputtaa] että kun lainsäädäntöä sovelletaan, niin EU-säännöt menevät aina ennen sitä kansallista lainsäädäntöä, ja tämä asettaa meidät tiettyyn pakkoon myöskin sitä kansallista lainsäädän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

töä muuttaa. [Puhemies koputtaa] Ja näitä kun muutetaan, niin tietysti olisi hirveän hyvä tehdä tämä yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa, että me soveltaisimme sitä samalla tavalla, koska nyt me sovellamme sitä hieman eri tavalla, ja se johtaa siihen, että meillä on tällaisia väliinputoja sosiaaliturvan osalta, [Puhemies koputtaa] jotka eivät ole kummassakaan maassa vakuutettuja. [Puhemies koputtaa] — Kuinka pitkiä puheenvuoroja, anteeksi, saa pitää? [Erkki Tuomioja: Oliko tämä 2 vai 1 minuuttia?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pidetään sellaisia reilun minuutin puheenvuoroja. Saatte pyytää kohta lisää.

17.37 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Läpi koko poliittisen urani olen taistellut maahanmuuttonaivismia vastaan ja pyrkinyt tuomaan realistisia ja totuudentuntoisia näkökulmia maahanmuuttopolitiikkaan, mutta täytyy kyllä todeta, että tässä vaatimuksessa, joka erilaisissa perussuomalaisissa puheenvuoroissa viime aikoina on tullut, että nyt juuri ja tässä tilanteessa pitäisi ottaa rajatarkastukset käyttöön, perussuomalaiset ovat kyllä täysin väärässä. [Mikko Kärnä: Hyvä!] On totta, että meillä täytyy olla tällainenkin keino omassa työkalupakissamme sellaisia tilanteita varten, joissa on aidosti sellainen tilanne, että rajatarkastuksista on vähemmän haittaa kuin mitä niistä on hyötyä. Silloin 2015—2016, tilanteessa, jossa EU:n ulkorajojen oli annettu vuotaa ja Euroopassa oli käynnissä hallitsematon kansainvaellustilanne, oli täysin perusteltua, että rajatarkastuksia otettiin käyttöön ja että sillä tavoin pyrittiin saamaan tilannetta hallintaan.

Kuitenkaan tällaisista rajatarkastuksista ei saisi muodostua vallitsevaa pääsääntöä, koska ne aidosti myöskin haittaavat sitä taloudellista dynamiikkaa ja hyötyä, mikä on siitä, että myöskin työmatkalaiset pääsevät rajojen ylitse kulkemaan ja ne rajat ylittämään, [Puhemies koputtaa — Erkki Tuomioja: Aika!] ja tässä tilanteessa, missä me nyt olemme, ei ole oikea hetki ottaa rajatarkastuksia käyttöön. Meillä pitää olla siihen valmius, mikäli tilanne sitä edellyttää, [Puhemies koputtaa] mutta toistaiseksi ulkorajat ovat Kreikan ja Turkin välillä kohtuullisen hyvin pitäneet, toivottavasti myös vastaisuudessa.

17.39 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitoksia ensinnäkin edustaja Tuomiojalle erinomaisesta puheenvuorosta.

Rajaesteiden poistaminen on tärkeä tehtävä, mutta mikä on todellisuus? Välillä tapahtuu se, että kun saamme yhden esteen poistettua, niin tämän jälkeen tilalle ilmestyy kaksi muuta. Tämän takia olisin kysynyt ministeriltä: olisiko mahdollista harkita, että ottaisimme lainvalmistelussa käyttöön tällaisen rajaestearvioinnin, joka pakottaisi myös sitten viranomaiset arvioimaan, luodaanko vai poistetaanko tällä lailla aidosti esteitä?

Edustaja Rydmanin lailla hämmästelenn kyllä perussuomalaisten tapaa nyt käyttää tässä keskustelussa puheenvuoroja, ylipäänsä tätä vaatimusta, että ne rajatarkastukset olisi palautettava.

Minä kerron teille muutamia faktoja: Meillä on ulkorajoilla 15 miljoonaa tarkastusta vuodessa. Sisärajoilla meillä on 50 miljoonaa ylitystä vuodessa. Tämä teidän ehdotuksenne maksaisi miljardeja, se olisi panos—tuotto-suhteeltaan nolla, yhdenkään turvapaikanhakijan tuloa Suomeen se ei estäisi. Meidän tulisi perustaa uudet rajanylityspaikat Tornioon, Ylitorniolle, Pelloon, Kolariin, Muonioon, Karesuvantoon, Kilpisjärvelle, Kivilompoloon, Karigasniemelle ja Nuorgamiin. Teidän ehdotuksellanne meidän länsirajamme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

ruuhkautuisi ja sinne tulisi jonoja itärajan tapaan. Oletteko nyt aivan varmoja, että tämä on se politiikka, jota haluatte edistää?

17.40 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Itse tuen erittäin vahvasti visiota ja tavoitetta siitä, että Pohjoismaiden tulee olla maailman integroiduin alue. Yhtenäiset ja vahvat Pohjoismaat ovat yhdessä kokoaan huomattavasti suurempi niin Euroopan tasolla kuin globaalisti.

Att riva gränshinder är en mycket viktig del i arbetet mot ett än mer integrerat och ännu starkare Norden.

Meillä myös on Suomen näkökulmasta erityisesti Ruotsin kanssa useita hyviä paikallisia esimerkkejä hyvin integroituneesta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Itse toimin muun muassa Merenkurkun neuvostossa, jonka toiminta-alue kattaa Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat Suomessa sekä Västerbottenin läänin ja Örnköldsvikin kunnan Ruotsissa, eli noin 800 000 ihmistä. Olemme päättäneet muodostaa tästä neuvostosta ensimmäisen yhteispohjoismaisen niin sanotun EAYY-alueen eli eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymän, ja haluan kertoa tästä välineestä sen takia, että se myös omalta osaltaan madaltaa näitä rajaesteitä ja edistää ja tehostaa yhteistoimintaa ja etenkin strategista kehittämistä suhteessa Euroopan unioniin ja Brysseliin. Siellä ylläpidetään [Puhemies koputtaa] sillä alueella maailman pohjoisinta ympärivuotista laivayhteyttä ja paljon muuta.

17.41 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden rajaestetyöryhmän kohtuullisen yksiselitteinen tehtävä on poistaa rajaesteitä, ja tietysti sen puheenjohtajana toimimista voisi helpottaa tämän tarkoituksen ymmärtäminen. Onneksi monia rajaesteitä on saatu vähennettyä. Olemme tehneet viime aikoina paljon töitä Pohjoismaiden neuvostossa muun muassa e-reseptien ja antibioottiresistenssikäytäntöjen yhdistämiseksi, mutta varmasti suurimmat toiveet ja odotukset meillä kaikilla sisältyvät nimenomaan työvoiman ja työn, palveluiden liikkuvuuteen. Kuten Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Tuomioja hyvin kuvasi näitä ongelmia, meillä on hankaluuksia sosiaalietujen maksamisessa, työttömyyskorvauksessa, pitkissä käsittelyajoissa, jotka aiheuttavat toimeentulovaikeuksia sosiaali- ja työttömyysturvasasioissa sekä luottokelpoisuudessa, ja meillä on isoja tarpeita saada kevyemmäksi tätä organisaatiota.

Suomi valitettavasti on ollut kohtuullisen hidas muun muassa eIDAS-järjestelmässä, ja haluaisinkin kysyä ministeriltä sitä, että kun tarkoitus on, että Suomi olisi siinä valmis vuonna 22, niin voiko tätä [Puhemies koputtaa] millään tavalla nopeuttaa.

17.43 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lappilaisena kansanedustajana on ollut hyvä mahdollisuus seurata, mitä valtioitten rajat merkitsevät kansalaisille. Itäraja on ollut pitkään kiinni virallisia rajanylityspaikkoja lukuun ottamatta, lännessä taas Ruotsin ja Norjan raja on ollut hyvin avoin, ja se näkyy esimerkiksi kulttuurisissa kerrostumissa ja elinkeinorakenteissa, mutta ongelmiakin on.

Ensinnäkin Norjan rajalla rajatyöntekijöillä on osasta palkasta kaksinkertainen verotus. Suomi lukee vain osittain hyväksi Norjaan maksetun veron, kun se pitäisi ottaa täysimää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

räisesti huomioon. Toiseksi Kansaneläkelaitoksen päätökset ovat olleet hyvin outoja monessakin tapauksessa. Vastaan tuli eläkeläispariskunta, jossa miehellä ja vaimolla on samanlainen työhistoria ja elämäntilanne ja joka asuu yhdessä: toinen saa suomalaisen Kela-kortin, toinen ei saa. Kolmanneksi Pohjoiskalotin koulutussäätiö Nordin koulutuspaikkoja on Suomi omalla päätöksellään rajoittanut, vähentänyt ja vieläpä semmoisilta aloilta, joilla työllistyminen on ollut kaikkein varmintä ja työllistyminen nimenomaan pohjoismaisille työmarkkinoille. Ja neljänneksi [Puhemies koputtaa] rajayhteistyökeskuksen toiminnan resurssit pitäisi turvata.

17.44 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhumme täällä pohjoismaisen yhteistyön kehittämisestä ja sen luomasta hyvinvoinnista. Tämähän on meidän kaikkien yhteinen etu.

Suomi on määrittänyt vuodelle 2020 kymmenen rajaestettä, joita haluamme priorisoidusti edistää. Tavoitteet ovat kokonaisuudessaan hyvät. Haluan nostaa niistä yhden keskeisen eli ihmisten sosiaalieläiset, aivan kuten edustaja Järvinen tässä edellä puhui. Niiden tulisi olla kaikkien saatavilla, mutta tällä hetkellä maksajamaan osalta on ollut epäselvyyksiä liikkuvuuden yhteydessä. Juuri tällaiset esteet voivat vaikuttaa ihmisten liikkuvuushalukkuuteen Pohjoismaiden välillä. Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston tavoite digitaalisen asioinnin mahdollistamisesta toisen Pohjoismaan viranomaisen kanssa on erittäin keskeinen tavoite, ja annan kaiken tukeni neuvoston jäsenenä hallitukselle näiden tavoitteiden edistämiseksi.

17.45 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen toiminut Pohjoismaiden neuvoston yhtenä jäsenenä edellisellä eduskuntakaudella ja muistan, että silloin jo puhuttiin paljon näistä rajaesteistä, ja on hyvä asia, että ne ovat nyt myös täällä esillä, eduskunnassa.

Nostaisin esille tämän ammattipätevyysvaatimusten tunnustamisen, ja kysyisin teiltä, hyvä ministeri: meillä on paljon hoitoalan henkilöitä, sairaanhoitajia, lähihoitajia, jotka työskentelevät Ruotsissa, työskentelevät Norjassa — millä tavalla koulutus vastaa sitä ammattipätevyyttä niin Pohjoismaissa kuin myös Suomessa? Meillä on esimerkiksi nyt tämä henkilöstömitoituslakiesitys eduskunnassa käsittelyssä, ja me tarvitsemme tosi paljon henkilöstöä lisää. Esimerkiksi hoiva-avustajista on kova pula Suomessa, mutta miten siellä Pohjoismaissa? Onko siellä olemassa tällaista koulutusta, ja onko se pohjoismainen koulutus mahdollisesti tunnustettavissa sitten täällä Suomessa, millä tavalla voisimme entisestään tiivistää yhteistyötä, että saamme hoitajia houkuteltua myös tänne Suomeen töihin tulevan henkilöstömitoituslain astuttua voimaan?

17.46 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuomiojalle suuri kiitos siitä, että piditte laajan ja hyvin konkreettisen esittelyn siitä, mitä Pohjoismaiden rajaesteiden eteen pitäisi tehdä. Se on erittäin hyvä tavoite, että Pohjoismaiden pitäisi olla maailman integroiduin alue, mutta valitettavasti meillä on vieläkin paljon erilaista lainsäädäntöä, erilaisia toimintatapoja ja käytänteitä, jotka vaikuttavat ihmisten ja yritysten jokapäiväiseen elämään ja erityisesti yritysten toimintaedellytyksiin ja vaikeuttavat niitä. Tätä on ollut mahdollista kehittää jo vajaat 60 vuotta, mutta silti edelleen eri Pohjoismaissa on melko lailla siiloinen toimintamalli.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Taisi olla puhemies Eerolan johdolla aikoinaan, kun Suomi teki aloitteen siitä, että muita Pohjoismaita kannustettaisiin järjestämään rajaestetyö yhtä poikkihallinnollisesti kuin Suomessa se on tehty. Meillä on Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta, jossa eri ministeriöiden ja hallinnonalojen ihmiset yrittävät sovittaa näitä erilaisia haasteellisia toimintamalleja yhteen, ja se on ollut varsin menestyksenkäs tapa. Edustaja Tuomioja ottikin esiin jo tämän e-legitimationin, [Puhemies koputtaa] ja kysyisin ministeri Blomqvistilta: uskoteko te, että se saadaan Suomessa käyttöön vielä tämän vaalikauden aikana — en kysy tästä tai ensi vuodesta — [Puhemies koputtaa] ja kuinka ponnekkaasti kannustatte pohjoismaisia kollegoita ottamaan tällaisen poikkihallinnollisen toimintatavan?

17.48 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisella yhteistyöllä on pitkät ja arvokkaat perinteet, ja Pohjoismaat ovat jo nykyisellään maailman integroituneimpia alueita. Tästä on monia suuria etuja muun muassa talouselämälle.

On myös erinomaista, että meillä on nyt pohjoismainen yhteistyöministeri, joka voi tehokkaasti paneutua näihin asioihin ja hoitaa myös käytännön asioita, esimerkiksi näitä edustaja Mustajärven esille tuomia asioita, jotka liittyvät muun muassa verotukseen.

On tärkeää, että jatkamme vuosikymmenten työtä ja poistamme niistä esteitä, joita vielä on jäljellä. Meidän täytyy pyrkiä edelleen parantamaan käytäntöjä Pohjoismaiden välillä. Pohjoismaiden ministerineuvoston, rajaesteneuvoston ja Suomen vuoden 2020 rajaesteiden listat ovat perusteltuja ja järkeviä. Tarvitaan systemaattista työtä, jotta tavoitteisiin päästään.

17.49 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden yhteisenä tavoitteena on olla maailman integroitunein alue, ja hyvin pitkälti olemme jo varsin integroitunut alue, kiitos tiiviin pitkän yhteistyön.

Mutta kuten aiemmissa puheenvuoroissa on tullut hyvin esiin, meillä on edelleen rajaesteitä, jotka näyttäytyvät yksittäisten ihmisten ja yritysten arjessa. Yksilötasolla esimerkiksi sosiaaliturvaan liittyvät yhteensovittamishankaluudet koskevat monia, erityisesti niitä, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet toisessa Pohjoismaassa. Näen erityisen tärkeänä sen, että ihmiset eivät joutuisi missään vaiheessa tilanteeseen, jossa erilaisten käytäntöjen eli rajaesteiden vuoksi on epäselvää, minkä maan vastuulle kuuluu tietyn sosiaalietuuden maksaminen. Myös tätä asiaa onneksi nyt edistetään.

Digitaalista asiointia toisen Pohjoismaan viranomaisen kanssa on helpotettava, jotta tunnistautuminen ja asioiminen henkilön omissa asioissa olisi toisessa Pohjoismaassa helpompaa. Tämä onkin ehkä tärkein priorisoiduista rajaesteistä, ehkä myös se kaikkein haastavin.

Tärkeänä pidän, että pidämme huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että uutta lainsäädäntöä laatiessamme emme luo uusia rajaesteitä Pohjoismaiden välille.

17.51 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ovat maailman mittakaavassa poikkeuksellinen alue. Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden alue on esimerkillinen kansainvälisen yhteistyön alue, jolla on pitkä historia läheisessä kanssakäymisessä.

On erittäin aiheellista puuttua työvoiman liikkuvuuteen liittyviin esteisiin. Merkittävä este on ammattipätevyysvaatimusten tunnustaminen. Erilainen sääntely on selkeä hidaste silloin, kun yksi Pohjoismaa ei tunnusta toisessa Pohjoismaassa hankittua ammattipäte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

vyyttä, tutkintoa tai sen osia. Pätevyysvaatimusten yhtenäistäminen ja tutkintojen tunnustaminen Pohjoismaiden kesken on toteutettava nopealla aikataululla. Näin voisimme olla esimerkkinä koko EU-alueella.

Työvoiman liikkuvuuteen vaikuttaa myös sosiaalietujen maksaminen. Joissakin tilanteissa on epäselvyyttä siitä, mikä maa tai taho on velvollinen maksamaan sosiaalietuuden työntekijälle. Tämä voi pahimmillaan johtaa siihen, että kumpikaan maa ei maksa etuutta. Tilanne on työntekijän näkökulmasta epäreilu ja kannusteen sijasta hidaste liikkuvuuteen.

17.52 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden välinen yhteistyö on perinteisesti ollut erittäin helppoa, koska olemme demokraattisia valtioita, jotka noudattavat kansainvälistä lakia ja kunnioittavat ihmisoikeuksia. Tämä on erinomainen arvopohja sille, kun teemme hyvää yhteistyötä.

Totta kai näissä yhteyksissä on aina ollut pikkuisen säröjäkin, sitäkään ei sovi kieltää. Sanoisin nyt yhtenä esimerkkinä, että suomalaisiahan sinne meni aikanaan töihin — alle 400 000:han se luku on, 350 000 ihmisen paikkeilla. He aikoinaan menivät työpaikan perässä Ruotsiin ihan pakollisista syistä, kun Suomessa ei työtä ollut, ja nyt kävi niin, että nyt kun he ovat jääneet eläkkeelle, niin he eivät ole saaneet sitä eläkettään täysimääräisenä Suomeen, koska Ruotsinhan pidättää siitä päältä ensin oman osansa ja sitten se Suomessa verotetaan toisen kerran. Toki se ruotsalainen vero otetaan Suomessa huomioon, mutta korkeamman progression takia suomalainen maksaa vähän enemmän veroa kuin muut. Että tässä verosopimusasiassa toivoisin toki, että asia etenisi ja Suomi olisi siinä aktiivinen, niin kuin uskon olleenkin.

Sitten, mitä tulee edustaja Tuomiojan mainitsemaan EU-yhteistyöhön, niin sen me kaikki tiedämme, että Ruotsi tukee meitä monessa asiassa EU-asioissa, mutta ikävä kyllä esimerkiksi maatalousasioissa joiltakin osin olemme jääneet vähän huonommalle osalle, ja niihin asioihin Ruotsi ei ole tukeaan meille antanut. Toki näissä yhteistyökuvioissa on erittäin paljon hyvää tehty, ja yhteistyötä meidän pitää kehittää ja laajentaa, jotta näitä esteitä [Puhemies koputtaa] poistetaan, ja esimerkiksi puolustusyhteistyön osalta olemme edenneet erittäin positiivisesti.

17.53 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden yhteistyö on Suomelle aivan valtavan tärkeää, ja on tärkeää, että teemme jatkuvasti konkreettista työtä rajaesteiden poistamiseksi. Mielestäni edustaja Kärnä käytti myös hyvän puheenvuoron siitä, että tulee jatkuvasti kaikessa lainsäädäntötyössä varmistaa, että uusia rajaesteitä ei pääse syntymään. Tämän pitäisi olla erittäin automaattinen menettely lainvalmistelussa ministeriöissä, mutta viimeistään täällä eduskuntavaiheessa tämä pitäisi varmistaa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman käytti hyvän puheenvuoron rajatarkastusten osalta ja vapaasta liikkuvuudesta Pohjoismaissa. En lähde sitä kertaamaan mutta tuen hänen puhettaan.

Mutta haluan tässä tarttua vielä tähän edustaja Hoskonen asiantuntevaan puheenvuoroon ja niiden suomalaisten käytännön tilanteeseen, jotka 60- ja 70-luvulla tosiaan työllistyivät Ruotsiin mutta ovat nyt sittemmin jo saattaneet palata takaisin kotimaahan. Tosiaan heillä on vaikeuksia saada Ruotsin sähköistä tunnistautumista, koska heillä ei ole Ruotsin sosiaaliturvatunnusta, joka siellä edellytetään esimerkiksi pankkiasioden hoitamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Tämä on todella konkreettinen asia, koska Ruotsissa on vaikkapa eläkeasioissa siirrytty sähköiseen asiointiin. [Puhemies koputtaa] Tähän olisi tärkeää nyt saada ratkaisu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Ojala-Niemelä ja sen jälkeen ministereiden vastaukset ja sitten jatketaan tätä debattia.

17.55 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuolla länsirajalla kasvaneena ja syntyneenä voin sanoa, että kun tuon rajan ylittää, niin sitä tuskin huomaa, että on siirtynyt valtiosta toiseen, mutta sitten valitettavasti kyllä näitä rajaesteitä reaalisessa arkimaailmassa tulee vastaan eri elämän osa-alueilla senkin edestä. Nämä ovat siitä viheliäisiä, juurikin niin kuin edustaja Kärnä täällä totesi, että kun niitä saadaan poistettua, niin niitä tulee toinen mokoma lisää takaisin.

Luin myös tämän viimeisimmän tutkimuksen Suomen ja Norjan välisen rajaseutuyhteistyön ja sen esteiden purkamisesta, mihin ministerikin tässä äskettäin viittasi, ja siellä edelleen on nämä vanhat ongelmat, esimerkiksi ongelmia terveystalouden saatavuudessa joissakin tilanteissa. Siinä mainittiin esimerkkinä, että Suomessa asuva ja Norjassa työssä käyvä rajatyöntekijä ei välttämättä ole saanut kiireetöntä palvelua tai omalääkäriä, vaikka EU-lainsäädäntökin tätä edellyttäisi. Nyt kun tätä uutta sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää taas rakennetaan, niin olisi tärkeää kyllä huomioida se, että näitä esteitä ei muodostuisi lisää vaan että pystyttäisiin edelleen hyödyntämään näitä sopimuksia, mitä on olemassa, esimerkiksi tuon Pohjois-Suomen ja Norjan välillä.

Sosiaali- ja terveydenhuolto ei ole ainoa asia, missä esteitä on, vaan työmarkkinoiden ja työvoiman liikkuvuuden, [Puhemies koputtaa] verotukseen liittyvien tekijöiden ja sosiaaliturvaan ja eläkkeisiin liittyvien ongelmien osalta niitä pitää pyrkiä edelleen karsimaan pois.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministereiltä vastaukset. Ymmärsinkö oikein, ministeri Paatero, 1 minuutti? Yksi riittää. Ja ministeri Blomqvist, 3 minuter. Kumpi aloittaa? Paatero, naiset ensin.

17.56 Kuntaministeri Sirpa Paatero (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin ympäristöministeri Mikkosen terveisiä näihin rakennusmääräyksiin. Nämä on tunnistettu, ja siellä ovat ministerit käyneet keskustelua tästä, ja ajatus on yhdenmukaistaa esteettömyyttä koskevat rakennusmääräykset, esimerkkinä ensi vaiheesta.

Tähän digitaalisuuteen liittyen: Ehkä tämä on ajan teema, mutta pohjoismaisen yhteistyönkin osalta tämä on kyllä vahvasti noussut, koska on perustettu pelkästään siihen aiheeseen neljä vuotta sitten tämä erillinen digiministereitten työryhmä, mihin olen saanut kuu-lua. Ja viime viikolla viimeksi keskustelimme myöskin EU-komissaarin kanssa tästä asiasta, siitä, ettei EU:n digistrategian ja meidän Pohjoismaiden yhteistyön välille taas tulisi mitään semmoista gäppiä ja että se yhteistyö sujuu hyvin.

Ja sitten seuraava puheenjohtajuuskausi, jonka Suomi ottaa vastaan ensi vuonna, tulee olemaan otsikoituna näin: ”Maailman sujuvinta rajat ylittävää arkea digitalisoinnin avulla.” Elikkä kyllä tämä on otettu vahvasti tähän meille kaikkeen, tunnistaen kyllä ne haasteet, mitä edustaja Tuomioja tästä sanoi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

17.58 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa herra puhemies! Tässä tuli monta kysymystä mutta tuli myös monta hyvää ajatusta siitä, miten voitaisiin kehittää edelleen tätä pohjoismaista yhteistyötä. Yritän nyt vastata mahdollisimman moneen kysymykseen.

Aloitan kuitenkin ehkä tällaisella yleisellä toteamuksella, että kyllä tämän pohjoismaisen yhteistyön tärkeä peruskivi on tämä vapaa liikkuvuus. Siitä tämä lähti liikkeelle silloin 51, jolloin Göteborgissa kokoontui tämä pohjoismainen vapaan liikkuvuuden parlamentaarinen komitea, ja se on ollut edellytys sille, että ollaan voitu kehittää tätä yhteistyötä näinkin pitkälle, kuten olemme onnistuneet tekemään.

Sitten aivan oikein tässä edustaja Tuomioja totesi, että tarvitaan vahvaa poliittista tahtoa. Sitä löytyy nyt sekä tästä uudesta visiosta, jonka pääministerit hyväksyivät, että myös meidän hallitusohjelmastamme. Sanotaan, että ehkä nämä pienemmät rajaesteet menevät tämän rajaesteneuvoston kautta — siellä meitä edustaa hyvin Kimmo Sasi, jonka kanssa myös olen käynyt keskusteluja, ja käydään tietysti jatkuvasti vuoropuhelua Ruotsin ja Norjan kanssa — mutta näitten joittenkin suurempien rajaesteiden osalta tarvitaan juuri tätä poliittista tahtoa ja poliittisen tason vaikuttamistyötä ja ratkaisuja. Siihen kiinnitti sekä edustaja Tuomioja että Heinäluoma huomiota.

Sitten tämä, mitä edustaja Kärnä kysyi, voisi minusta olla ihan hyvä ajatus. Nyt Tanskan puheenjohtajuuskaudellahan toteutetaan sellainen kokeilu, jossa valikoidaan tiettyjä EU-säädöksiä, joissa tehdään tiiviimpää yhteistyötä, jotta ei syntyisi näitä rajaesteitä. Varmaankin myös tässä kotimaisessa lainsäädäntötyössä voisi tätä näkökulmaa ottaa käyttöön. Se oli minusta ihan hyvä ajatus.

Samalla vastaisin tähän edustaja Juuson kysymykseen näitten EU-direktiivien implementoinnista, että sitä nyt mietitään ministerineuvostossa ja pyritään siihen, ettei syntyisi uusia rajaesteitä.

Sitten tässä tuli hyviä ajatuksia: Kannustan vastaavanlaiseen yhteistyöhön, mitä Merenkurkun alueella on pystytty saamaan aikaan. Tämän EAYY-alueen perustaminen on tietysti todella hieno saavutus ja esimerkki muille.

Sitten tähän edustaja Virolaisen kysymykseen siitä, uskonko tähän, että tulee voimaan: Uskon, mutta se ei aina riitä. Teen myös työtä sen eteen. Tässä on paljon haasteita kylläkin, mutta sitä poliittista tahtoa löytyy, ja minä olen ymmärtänyt, että myös teknisesti tämä olisi toteutettavissa. Tietysti kun on poikkihallinnollista ja viisi eri maata ja itsehallintoalueet vielä, niin kyllä tässä haasteita riittää, mutta sen eteen teemme työtä, että tämä onnistuisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan näitä reilun minuutin mittaisia puheenvuoroja. Otetaan edustaja Ovaska.

18.01 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko sali jakaa tämän ajatuksen — ja monet meistä ovat juuri Pohjoismaiden neuvostossa istuvia — että millä tavalla me pyrimme vähentämään rajaesteitä. Mutta täytyy sanoa, että oli erittäin koominen tilanne tuolla Pohjoismaiden neuvostossa tuossa tammikuun lopulla, kun arvostamani edustaja Lulu Ranne valittiin rajaestetyöryhmän puheenjohtajaksi ja sieltä tuli ehkä sen tiedotteen vuoksi hyvinkin paljon palautetta ja ihmetystä siitä, kun hän sanoi, että ”rajaestetyöryhmän tärkein tehtävä on mahdollistaa ja edistää hyvää pohjoismaista yhteistyötä ja kehitystä”, mutta hän lisäksi toisti sen, että ”rajalla tulee olla esteitä, joilla turvataan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Pohjolan asukkaiden turvallisuutta” — näin lainaus päättyy. Millä tavalla me pystymme täältä Suomen parlamentista välittämään kollegoillemme nyt tuolla Pohjoismaissa sen tiedon, että myös Suomi tulee jatkossakin tekemään kaikkensa, että rajaesteitä tullaan vähentämään, eikä niin, että Suomi tulee tekemään kaikkensa, jotta rajaesteet tulevat lisääntymään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No nyt, edustaja Ranne, mahdollisuus vastata.

18.02 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! On aivan selvää, että kaikki Pohjoismaat ovat yhtä mieltä siitä, että sellaisten esteiden, jotka suojaavat esimerkiksi turvallisuutta ja terveyttä, täytyy pysyä rajoilla. Tämä on eri asia. Niistä asioista, joita me käsittelemme rajaestetyöryhmässä, on erityisesti tärkeä tällä hetkellä ja seuraavissa kokouksissa maankäyttö- ja rakennuslaki, jota uudistetaan Suomessa ja johon liittyvät suoraan nämä rakentamismääräykset ja eri standardit. Meillä on valtavan iso työ tällaisten oikeiden yritystoimintaan ja työntekijöihin vaikuttavien rajaesteiden poistamiseksi. On kummallista, jos tässä yhteydessä ei saa puhua siitä — niin kuin totesin tuossa puheenvuorossani, täällä ei voi puhua siitä [Eduskunnasta: Kuka on kieltänyt?] — että osa rajaesteistä on aivan hyviä. Ymmärrän toki tietenkin, että hallituspuolueet haluavat nähdä yksisilmäisesti tämän rajaestetyöryhmän kokonaisuudessaan.

18.03 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Det är väldigt glädjande att vi diskuterar Norden här, och det är ju trots allt så att de är våra närmaste grannar och våra tankesätt är ganska nära varandra. Men för att Norden ska utvecklas till att bli världens mest integrerade region bör det bli lättare för medborgarorganisationer och företag att verka i hela Norden. Ett steg mot tätare integration är att införa ett gemensamt elektroniskt ID, vilket också ledamot Autto här var inne på.

Jo monen vuoden ajan on ollut selvää, että yhteispohjoismaisen sähköisen e-henkilökortin edetessä matkapuhelinliittymien hankkiminen ja pankkitilien avaaminen Pohjoismaissa helpottuu, ja kuten tässä ministeri sanoi, poliittinen tahto on olemassa, mutta siksi on tärkeää, että myös Suomi viranomaistasolla nyt varauksettomasti työskentelee toteuttaakseen pohjoismaisen e-ID:n käytännössä. Missä tämä nyt menee, koska ehkä tämä ei tullut oikein vastauksessa esille? Että voidaanko saada vastaus tähän, että onko jo 2021 tämä e-ID?

18.05 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rajaesteitä tosiaan edelleen on, nimittäin esimerkiksi Ruotsissa vuonna 2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneille lääkäriopiskelijoille mahdollisuutta suorittaa laillistamiseen vaadittavaa harjoitteluaan Manner-Suomessa ei ole. Nimittäin tälle esteenä on se, että Valvira ei laillista sellaisia ulkomailla lääkärintutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat aloittaneet opintonsa tämän päivämäärän jälkeen, ennen kuin opiskelumaan viranomaisen on ensin tehnyt tämän laillistuksen. Ruotsin päässä taas Socialstyrelsen laillistaa vain sellaiset Ruotsissa opiskelleet lääkärit, jotka ovat tehneet koko allmäntjänstgöring-palveluksensa tai vähintään sen terveyskeskusosion ja psykiatrian osion Ruotsissa.

Mikäli Valvira voisi erillisestä hakemuksesta toimia laillistavana viranomaisena myös näille 2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneille muussa EU- tai Eta-maassa opiskelleille lääkäreille, jotka ovat suorittaneet yleislääketieteen erityiskoulutuksen tai vastaavan har-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

joittelun Suomessa, ruotsinkielentaitoisten lääkäreiden paluumuutto Ruotsista Suomeen nopeutuisi huomattavasti, millä olisi tietysti myönteinen vaikutus [Puhemies koputtaa] myöskin kielellisten oikeuksien toteutumiseen suomalaisessa terveydenhuollossa. Kysynkin ministeri Blomqvistilta: millaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä helpottaakseen Ruotsissa lääkäreiksi opiskelevien suomalaisten laillistumista Suomessa ja siten pääsyä suomalaisille työmarkkinoille?

18.06 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajalla asuvana tunnistan yhdessä edustaja Ojala-Niemelän kanssa nämä toiveet ja tarpeet, mitä on nimenomaan siellä Ruotsin, Suomen ja Norjan rajalla ihmisillä, ja ne liittyvät sosiaali- ja terveydenhuoltoon, eliikkä sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen rajan yli ilman, että pitää käyttää käteistä maksua. Siis jos on suunniteltu hoito, niin se menee yleensä niin, että jos menet rajan toiselle puolelle, joudut maksamaan sen hoidon ensin käteisellä ja sitten hakemaan omasta maasta korvauksia, ja sen korvauksen saaminen voi kestää vaikka kuinka kauan, ja tätä rajaliikennettä pitäisi helpottaa myöskin pelastustoimen osalta. Nyt tässä on semmoinen este, että jos me nyt menemme sopimaan Ruotsin kanssa esimerkiksi joistakin eduista, mitkä koskisivat vain Pohjoismaiden kansalaisia, niin me emme voi sitä tehdä, koska se on vastoin EU-säännöksiä. Meidän pitää kohdella samalla tavalla kaikkia EU-kansalaisia, ja tämä estää meitä sopimasta suoraan Ruotsin valtion ja Suomen valtion välillä tietyistä eduista, jotka koskisivat meitä tai Pohjoismaiden kansalaisia — Norjan kanssa tämä ehkä voitaisiin tehdä, koska Norja ei ole EU-maa. Pyytäisin, että, ministeri, miettisitte, mitkä ovat ne toimenpiteet, joilla me voisimme sopia näistä eduista Pohjoismaiden kansalaisille ilman, että meidän tarvitsee [Puhemies koputtaa] antaa niitä kaikille EU-maan kansalaisille.

18.08 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Haluan ensiksikin kiittää ministeri Blomqvistia erinomaisesta puheenvuorosta ja hyvistä vastauksista.

Haluaisin myös nostaa tästä Kimmo Sasin muistiosta periaatteellisesti merkittävänä ja positiivisena asiana esille sen, että erilaisten rakennusmääräysten osalta neuvostossa on tuotu esille, että harmonisointi voitaisiin aloittaa vammaisia koskevien rakennusmääräysten yhdenmukaistamisesta.

Jag tycker det är fint att man i samband med harmonisering av byggnadsbestämmelser ser ett mervärde i att uttryckligen börja med specialgrupper, i detta fall personer med funktionsnedsättning.

18.09 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun me puhumme täällä vapaasta liikkuvuudesta, niin sehän tarkoittaa tietysti ihmisten ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta, ja yksi tavara meillä on, joka ei vapaasti Pohjoismaiden välillä liiku: se on tuo nuuska, jota saa tuoda vain yhden kilon tuolta Ruotsista Suomeen. Tällä menettelyllä, kun Suomessa ei nuuskaa myydä, me menetämme kymmeniä miljoonia verotuloja ja Ruotsi tekee tilin samalla, kun me sitten hoidamme haitat. Kysynkin ministeriltä: olisitko ministerinä valmis poistamaan tämän rajaesteen tai edistämään tämän rajaesteen poistamista? Sehän tapahtuu ainoastaan niin, että tuodaan nuuska myös Suomessa kauppoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Sitten rajaestetyöryhmän puheenjohtaja Ranteelta olisin kysynyt, koska käyttitte mielenkiintoista sanavalintaa: Te sanoitte, että osa rajaesteistä on hyviä. Kertokaa nyt Suomen kansalle, mitkä ovat hyviä rajaesteitä — mitkä ovat niitä hyviä rajaesteitä, joita meillä tällä hetkellä on voimassa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne jo valmiina.

18.09 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Varmasti me kaikki ymmärrämme, että esimerkiksi sellaiset tarkastukset, niin kuin meillä on Tanskan ja Ruotsin välillä tällä hetkellä tarkastuksia, voi osa ihmisistä kokea ikäviksi tarkastuksiksi. Vastaavia tarkastuksia tarvitaan kyllä ihan Suomen ja Ruotsin rajalle huomattavasti enemmän.

Tähän nostaisin vielä sen esiin, että kun näitä tarkastuksia on ollut, niin siellähän on alun perin koettu ja ajateltu, että 20 minuutin tarkastus on este työn liikkuvuudelle, ihmisten liikkuvuudelle, mutta aikaa on saatu lyhennettyä muutamaan minuuttiin, jolloin tätä ei enää ole koettu edes ongelmaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rydman oli ensimmäinen, joka halusi tähän vastata.

18.10 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edelleenkin kyllä vähän hämmästelen tätä perussuomalaisen kantaa, mikä esiintyy myöskin tässä välikysymyksessä. Yksi keskeinen syy, miksi kokoomus ei voinut siihen yhtyä, oli juuri se, että siinä vaadittiin sisärajatarkastusten välitöntä käyttöönottoa ympäri Eurooppaa.

Kun tilanne on se, että Turkin rajalla laittomasti EU:n alueelle pyrkivät henkilöt ovat siellä ryskäämässä raja-aitaa, niin ei kai tämä vielä tässä vaiheessa voi olla perustelu sille, että otetaan käyttöön sisärajatarkastuksia vähän ympäri Eurooppaa. Tilanne olisi toinen, jos eletäisiin siinä tilanteessa kuin 2015, että Tornion kautta todellakin tuli kymmeniätuhansia ihmisiä. Silloin olisi varmaan ollut aivan paikallaan, että oltaisiin harkittu olennaisesti järeämpiä toimenpiteitä kuin mihin silloin ryhdyttiin, mutta nyt ei olla sellaisessa tilanteessa. Ei Suomen ja Ruotsin välisen rajan ylitse tällä hetkellä tule turvapaikanhakijoita käytännössä ollenkaan — jos ollenkaan — ja jos tämmöisessä tilanteessa otettaisiin vain sen takia, että Kreikassa on tilanne päällä, sisärajatarkastukset käyttöön ympäri Eurooppaa tai varsinkin Suomen ja Ruotsin välisellä rajalla, niin ei siinä edes tällaisen tiukan maahanmuuttopolitiikan kannattajan kuin minun silmissä ole järjen hiventäkään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annan tähän teemaan vielä vastauspuheenvuoron edustaja Tuomiojalle, ja sen jälkeen menemme niihin rajaesteisiin, jotka... [Erkki Tuomioja: Ei ole tähän teemaan!] — Annan siitä huolimatta, edustaja Tuomioja. [Erkki Tuomioja: Kiitoksia!]

18.12 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnälle toteaisin, että ei nuuska ole mikään Suomen ja Ruotsin välinen ongelma. Jos me poistaisimme täältä nuuskakiellon, joka ei ole meidän asiamme, vaan se on Euroopan unionin päätös, niin silloin syntyisi rajaeste Suomen ja Tanskan sekä Suomen ja Norjan välille. Elikkä toisin sanoen tämä on EU:n säännös. Se on minusta perusteltu säännös kylläkin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

koska minusta meidän ei tulisi sen enempää tupakan kuin nuuskankaan käyttöä millään tavoin edistää Suomessa — se on kansanterveydellinenkin kysymys. Mutta olen kuitenkin ollut sillä lailla liberaali, että olen aina sanonut, että jos ruotsalaiset haluavat myrkyttää itsensä nuuskalla, niin sallittakoon se heille, vaikka se on sitten EU:sta poikkeus, mutta meidän ei tarvitse sitä samaa poikkeusta ottaa täällä käyttöön. Minusta tämä on sellaista oikeaa eurooppalaisuutta, että me näemme, että jos jollain maalla on joku oma kansallinen intressinsä, etunsa, joka ei haittaa laajemmin yhteistyötä, niin voisimme sellaisen sallia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, tulikin nuuskaa edustaja Kärnälle eikä Ranneelle. [Naurua] Kärnä saa vastata.

18.13 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän toki, että nuuskan hyödyistä ja haitoista ja muusta voimme olla perustellusti eri mieltä, mutta edustaja Tuomiojalle olisin korjannut kyllä, että Norjassa myydään nuuskaa, samoin Tanska myy täysin samaa tuotetta purutupakan nimikkeellä. Myös Islannissa tämä tuote on kauppoissa. Siellä sitä myydään nenänuuskana, ja sitten jos sitä haluaa käyttää perinteisen nuuskan tapaan, niin täytyy hankkia nuuskapaperia ja kääreistä itse se nuuskamalli sinne huuleen sitten. Eli näen kyllä, että tämä on selkeä rajaeste, [Erkki Tuomiojan välihuuto] ja Suomi on itse asiassa ainoa Pohjoismaa, jossa tämän tuotteen kauppa ei ole sallittua. Mielestäni tähän kysymykseen täytyy puuttua, ja toivon, että ministeri sitten vastaa, aikooko hän tätä asiaa jollakin tavalla edistää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri kohta vastaa, mutta otetaan vielä lisää kysymyksiä. — Edustaja Hopsu on kauan odottanut.

18.14 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnälle tiedoksi, että eilen käytiin täällä oikein hyvä keskustelu siitä, kuinka nuuskankäyttöä vähennettäisiin Suomessa eikä tätä kasvua tuettaisi, ja voin tukea edustaja Tuomiojan puheenvuoroa hyvin.

Tieto siitä, että Suomen työvoiman liikkuvuus ja liikkuvuus Suomeen on muita Pohjoismaita jäljessä, on huolestuttava, eikä perussuomalaisten taholta nyt kuultuja lisäesteitä liikkuvuudelle kaivata.

Vielä palaan digitalisaatiokeskusteluun: Siihen liittyvät rajaesteet liittyvät myös työvoiman liikkuvuuteen. Tällä hetkellä suomalaisilla digitaalisilla tunnistautumistavoilla ei voida esimerkiksi tunnistautua ja kirjautua toisen Pohjoismaan viranomaisen verkkosivuille ja asioida siellä. Tämä vaikeuttaa veroasioissa asioimista merkittäväällä tavalla ja terveydenhoidossa, kuten kuultiin. Oli ilo kuulla ministeri Paateron kertomaa digitaalisen identiteetin etenemisestä, ja aikataulua tähän kysyn minäkin. Iloista oli myös kuulla, että yhteistyö Viron kanssa tällä sektorilla etenee.

18.15 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan edustaja Ranne aika erikoisesti ajatteli, että on joitain hyviä rajaesteitä, ja en kyllä itse keksi oikein mitään, eikä minusta edustaja Rannekaan pystynyt tähän kysymykseen vastaamaan.

Vaikka tosiaan periaatteessa raja on avoin Pohjoismaiden välillä, niin tiettyjä tuotteita, esimerkiksi liikennekäytössä olevia ajoneuvoja, ei ole kyllä kovin yksinkertaista tuosta rajan yli siirtää tarkoituksenmukaisella tavalla. Otan esimerkin: On vaikka huoltoyritys, jon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

ka kotipaikka on Haaparannalla, ja he toimivat sekä Pohjois-Ruotsissa että Pohjois-Suomessa. Työntekijä voi asua vaikkapa Suomen puolella, esimerkiksi Tervolassa. Kun Ruotsiin rekisteröityä ajoneuvoa ei saa käyttää Suomessa ymmärtääkseni kolmea vuorokautta pitempään yhtäjaksoisesti, niin työntekijällekin voi tulla esimerkiksi sellainen käytännön tilanne, että hän joutuu Tervolasta Rovaniemellä käydyn työkeikan jälkeen ajamaan siitä kodin ohi Haaparannalle viemään auton yöksi Haaparannan puolelle ja tulemaan sieltä jollain muulla kuljetuksella takaisin kotiin Tervolaan. Tällä tavoin ihmiset joutuvat siinä arjessaan matkustamaan satoja kilometrejäkin aivan tällaista hukkakäyntiä, [Puhemies koputtaa] ja tätä pystytään teknisellä valvonnalla tuolla rajalla valvomaan todella tarkkaan. Kysyn ministeriltä: Aiotaanko tätä asiaa jotenkin järkeistää taikka helpottaa konkreettisesti? Mutta toisaalta sitten jos tämmöistä voidaan teknisesti valvoa, niin miksei sitten viranomaisten muussa, esimerkiksi rikoksia ehkäisevässä, työssä voida teknisesti valvoa paremmin?

18.17 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kysyä ministeriltä vielä yhtä asiaa — tämä on semmoinen rajaeste, ja en tiedä, onko tämä tullut vielä missä ilmi — ja tämä liittyy rajankävijöihin. Eli rajankävijöillä on ihan oma verosopimus, mikä tarkoittaa sitä, että rajankävijä maksaa verot asuinmaahansa ja saa työskentelymaasta palkan puhtaana käteen. Siinä veropäätöksessä, mikä tulee veroviranomaiselta, on kuitenkin yksi ongelma: siinä lukee, että sairauspäivärahasta vero on se 20 tai 25 prosenttia. Se tarkoittaa sitä, että jos pitkäaikaisesti sairastut ja saat sitä sairauspäivärahaa, niin siitä vedetään vero sekä Ruotsissa että Suomessa eli maksat tuplaveroa siltä ajalta kun olet sairaana, ja tämän saaminen takaisin sitten Ruotsin veroviranomaiselta voi kestää jopa puolitoista vuotta.

18.18 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Ranne, vastauksesta. Mielestäni kyse ei ole hallitus—oppositio-rajasta vaan nimenomaan siitä, millä tavalla me kaikki haluamme edistää tätä pohjoismaista yhteistyötä. Ehkä kyse on osaltaan myös viestinnästä, että millä tavalla pystymme kertomaan Pohjoismaiden neuvoston muille jäsenille, että ei ole syytä huoleen, rajaesteitä tullaan purkamaan ja hakemaan yhteisiä ratkaisuja entisestään ja sitä kautta parantamaan myös yhteistyötä kaikkien Pohjoismaiden välillä. Eli huolehditaan viestinnästä ja huolehditaan myöskin siitä, että tämä työ jatkuu voimalla, niin kuin se on tähänkin asti jatkunut.

18.18 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Mobilitet är en av de viktigaste målsättningarna med nordiskt samarbete. Det har redan länge varit möjligt för oss i Finland att studera i Sverige och ta en högskoleutbildning i Sverige, och det är många som gör det. Frågan är då på vilket sätt man från de övriga nordiska länderna kunde flytta hit att studera, för vi behöver nog kunnande också från andra länder hit till oss.

Arvoisa puhemies! Ihmisten liikkuvuus Pohjoismaiden välillä on ainakin korkeakoulutasolla toimiva. Moni suomalaisnuori muuttaa esimerkiksi Ruotsiin opiskelemaan, eikä siinä ehkä ole sinänsä mitään ihmeellistä, mutta meidän kannattaisi kuitenkin pysähtyä pohtimaan, kuinka moni muuttaa Pohjoismaista Suomeen opiskelemaan, ja haluaisin kuulla, miten ministeri ajattelee tästä tai mitä ministeriö ajattelee tästä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei ole listalla enää kuin edustaja Rydman. Katsotaan, tuleeko sen aikana lisää.

18.19 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä tässä on syytä painottaa sitä seikkaa, että itse asiassa Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan piirissä ja laajemminkin pohjoismaisten poliitikkojen piirissä vallitsee kyllä varsin laaja yksimielisyys siitä, että pohjoismainen yhteisyys ja pohjoismainen yhteistyö tarjoavat erityisesti tässä maailmanajassa Suomelle sellaisen valttikortin ja areenan, jota kannattaa myöskin aktiivisesti hyödyntää.

Elämme sellaisia aikoja, jolloin emme voi olla aivan varmoja transatlanttisen suhteen pitävyydestä tai syvyydestä. Euroopan integraatio ei ole ainakaan ottanut merkittäviä askeleita eteenpäin, yksi EU-maa jopa jättää unionin. Monessa muussakin suhteessa Euroopan maiden yhteisyyttä on koeteltu. Juuri tällaisissa olosuhteissa sillä, että meillä on yksi tällainen maaryhmä, viiteryhmä, jonka osana pystymme toimimaan samanmielisten maiden kanssa ja rakentamaan yhtenäisyyttä ja hyvin integroitunutta aluetta, on sekä merkittäviä taloudellisia että poliittisia vaikutuksia, joita ei auta aliarvioida.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja tuli sieltä vielä yksi, edustaja Strand.

18.20 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Egentligen tog ledamot Rydman orden ur min mun. Han sade i princip allt det som jag hade tänkt avsluta med.

Aivan erinomainen puheenvuoro kollega Rydmanilta. Erityisesti tässä maailmantilanteessa vahvat ja yhtenäiset Pohjoismaat voivat olla kokoaan huomattavasti suurempia niin Euroopassa kuin globaalisti. Ja sille on tilausta, aivan varmasti on tilausta, ja kun mietitään, missä tilanteessa ja mistä asioista nytkin ollaan tänään puhuttu, niin kyllä on pian monella meistä ikävä sitä, kun rajat olivat aidosti auki.

Vi har en mycket svår situation, som vi alla vet, med tanke på vad som i dag också har diskuterats. Att här nu prata och insinuera att man borde ha ännu mera gränshinder är någonting som övergår mitt förstånd.

Jag vill också avsluta med att tacka de allra flesta för mycket god diskussion, också ministern, och kanske avsluta med att upprepa den fråga som bland annat ledamot Ollikainen och andra har ställt om den elektroniska identifikationen, hur läget ser ut där och om det kanske också finns en tidtabell.

Elikkä löytyykö myös jonkinnäköistä aikataulua tälle elektroniselle ID:lle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on keskustelu tässä vaiheessa loppunut. Menännen minister Blomqvist. Hur många minuter, tre? [Thomas Blomqvist: Jos sallitte!] — Sallimme, helposti.

18.22 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa herra puhemies! Taas tuli hyviä kysymyksiä ja näkökantoja, joihin nyt minun papereissani olevassa järjestyksessä vastaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 22/2020 vp

Edustaja Rydman nosti esimerkinomaisesti esille juuri tämän ammattipätevyysvaatimusten tunnustamisen, ja se on myös Pohjoismaiden ministerineuvostossa tunnistettu, että tämä on iso rajaeste, johon halutaan löytää ratkaisuja. Tässä vaaditaan tietysti kaikkien maiden yhteistyötä ja opetusministeriöiden yhteistyötä. Totean vain sen, että olen samaa mieltä edustaja Rydmanin kanssa: tämän eteen tehdään työtä, ja tämä on tunnistettu ja on nostettu nyt myös poliittiselle tasolle se, että tähän haetaan ratkaisuja.

Sitten edustaja Juuso kysyi edelleen muun muassa näistä EU-direktiiveistä, että miten ne toimeenpannaan. Tietysti EU-jäsenenä meille on selvä se, että toimeenpannaan ne EU-direktiivit, mitkä tulevat, mutta sitä nyt mietitään ja pyritään siihen, että implementoitaisiin ne samalla tavalla elikkä tulkittaisiin ne samalla tavalla näissä pohjoismaisissa EU-maissa, ettei tule erilaisia tulkintoja, ja sen myötä sitten syntyy rajaesteita. Siihen nyt pyritään tämän Tanskan puheenjohtajuuskauden aikana tällaisella kokeilulla, missä valikoidaan tiettyjä EU-säädöksiä ja tehdään niitten ympärillä sitten tiiviimpää yhteistyötä.

Sedan frågade ledamot Ollikainen kring e-ID, och det försökte jag svara på tidigare. Också minister Paatero, på vars ansvarsområde det här finns, försökte svara. Vi försöker nå resultat här, vi har en politisk vilja och jag vet att det också finns en politisk vilja i de andra nordiska länderna.

Ja ehkä totean myös sen, että Suomella on asiantuntemusta ja kokemusta digitaalisesta yhteistyöstä Viron kanssa, ja sitä pystymme toivon mukaan hyödyntämään myös tässä asiassa. Suomi on ensi vuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa, ja tuleme johtamaan hanketta, missä tekoälyä hyödynnetään sujuvien rajoja ylittävien palvelujen luomiseksi. En pysty nyt parempaa vastausta antamaan.

Det här är nu det svar som jag kan ge i det här skedet.

Sitten edustaja Kärnä kysyi tästä nuuskasta. Sitä ei ole tässä minun listallani. Se ei kuulu näihin rajaesteisiin, eikä se nyt joka tapauksessa kuulu minun vastuualueelleni, joten ehkä vastaan sillä tavalla tähän kysymykseen.

Sitten oli hyviä loppujuontoja sekä edustaja Rydmanilla että edustaja Strandilla. Yhdessä teemme parempaa työtä ja yhdessä olemme vahvempia, ja pohjoismaista yhteistyötä kannattaa syventää ja parantaa entisestään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset ministerille. Enempää puheenvuoroja ei näy, joten keskustelu on päättynyt.

Asian käsittely päättyi.